

As necesidades de Nerea

Era evidente que o acceso ao currículo desta alumna pasaba por facilitarlle a utilización das tecnoloxías da información e a comunicación (TIC) e, aínda que a vontade de axudala a tiñamos dende o primeiro, necesitabamos formación para achegarlle un programa que non se podería desenvolver sen os coñecementos e destrezas para usalo. Por outra banda, había que potenciar os aspectos afectivos e de relación interpersonal e social que favorecesen un traballo cooperativo e participativo, considerando sempre as posibilidades reais desta alumna.

Tratábase, polo tanto, de crear liñas de traballo colaborativo e de elaborar materiais e recursos que, servindo para a súa aprendizaxe, fosen accesibles tamén para os seus compañeiros. En principio, tiñamos que lograr que Nerea avanzase nas áreas manipulativa, perceptiva, cognitiva lingüística, de autonomía persoal e social e de autoestima. Escollemos esta modalidade de formación pensando en que o titor da rapaza e, xa que logo, a persoa máis implicada no tema, podía asesorarnos no emprego das novas tecnoloxías. El podía asumir parte das horas de docencia, aínda que obtiveramos outras por vía externa ao centro.

Algúns mestres formámonos no manexo de programas, que nin coñeciamos. Tamén hai que dicir que os nosos desexos por descubrir o que nos podían achegar as ferramentas fixéron doada a tarefa. Preparamos presentacións en Power Point. Para iso utilizamos programas, como o Notebook, Audacity, XmView, Smart Board ou Kanghoo; aprendemos a usar o escáner, a gravar sons, a facer montaxes e traballos que Nerea puidese controlar soa por medio dun botón fixado á cadeira na que se despraza. Debemos salientar, tamén, a enorme paciencia do titor, que asumiu dende o principio a dirección técnica, e que nos sacaba adoido dos atrancos tecnolóxicos nos que caíamos.

Estratexias e recursos organizativos

Nesta experiencia foi fundamental a boa coordinación de todo o profesorado que dalgunha maneira intervéñen na educación da nena, tanto do persoal que a atende a diario (titor, mestra de Pedagogía Terapéutica, mestra de Audición e Linguaxe, especialistas de Relixión e de Música) como daqueles outros que nalgún momento da xornada prestan apoio na aula. Incluímos aquí o resto dos docentes, a coidadora, unha DUE (Diplomada Universitaria en Enfermaría), os compañeiros e a familia. Pensamos que é a única maneira de consensuar todos aqueles aspectos que poden mellorar a súa aprendizaxe. Neste sentido cómpre destacar a estreita colaboración que mantivemos coa familia e a súa actitude participativa, así como o apoio do equipo directivo, que coopera en todo o que se lle propón e na chegada de calquera tipo de material para a aula.

Era evidente que tiñamos que traballar no eido individual, pero tamén establecer liñas de traballo coordinado con toda a comunidade. Á alumna había que garantirlle o acceso ao contorno, aproximarlle os estímulos e prever como o iamos atinxir, pois estabamos ante unha nena con graves limitacións motóricas e serias dificultades perceptivas. Cumpría estimular unha actitude activa, promover unha maior autonomía, limitando a dependencia dos adultos, e desenvolver competencias de relación cos iguais. Con este fin impulsamos espazos de xogo compartido e tamén individual (tempos de lecer persoal).

Por último, pretendiamos normalizar as actuacións con estratexias e recursos que tomaran como referente o grupo de iguais. En definitiva, garantir o acceso ao currículo, fomentando o desenvolvemento cognitivo, a participación activa, as habilidades sociais e unha axeiti-

tada autoestima. Pensamos que esa era a forma preferible de mellorar a súa calidade de vida.

Atopamos atrancos na relación cos iguais, derivados, non só das propias limitacións da nena, senón tamén de condicións ambientais. Na aula de infantil de 4 anos non estaba adaptado o baño. Por outra banda, non dispoñía de acceso por rampas ao primeiro andar do edificio nin ao pavillón, o que lle impedía asistir ás sesións lúdicas da tarde. A existencia de dous patios cubertos, un de area para infantil e dous con xardíns, tampouco facilitaba a necesaria relación cos iguais durante o recreo, xa que o desprazamento en cadeira de rodas pola area resultaba imposible.

Para superar esta situación aproveitamos os espazos de traballo grupal, como actividades no taller de maduración de linguaxe oral, e deseñamos actividades para todo o grupo, a través do ordenador e da pantalla dixital. Deste xeito promovíase unha maior interrelación entre a rapaza e os compañeiros e compañeiras, e podía adoptar un papel máis activo na aula, para o que propuxemos alternar pequenos tempos de xogo persoal con momentos de actividade compartida. Tamén tiñamos que pedir a colaboración da familia a fin de que xerese na casa habilidades de maior autonomía e menor dependencia do adulto.

O profesorado, pola súa parte, debía avaliar as necesidades educativas e coñecer as posibilidades que ofrecen as axudas técnicas (botón, rato adaptado, programa de varrido), consensuar criterios e estratexias de intervención e elaborar materiais que, sendo útiles para a rapaza, puidesen ser utilizados tamén polos compañeiros da clase. Tampouco quedaba fóra do proxecto o persoal non docente. A súa participación era importante porque, tanto a coidadora como a DUE están en contacto permanente con

ela, e porque amosan unha clara actitude colaborativa no centro.

No curso 2006/2007 incorporamos o uso do ordenador, acompañado dun botón como elemento de acceso cun programa de varrido. Ao ano seguinte, e tendo en conta o alto nivel de motivación que presentaba a alumna, pensamos na necesidade de deseñar materiais adaptados para non limitar a súa aprendizaxe. Tamén o demandaban os especialistas, por carecer de recursos nas súas aulas.

O curso pasado deseñouse unha mesa adaptada con escotadura, soporte elevado e panel inclinado, por mor do bascular da cadeira de rodas e das dificultades motoras cos membros superiores e a cabeza. A idea era facilitar o acceso visual aos estímulos: xogos, fichas de traballo e material utilizado por todo o grupo de compañeiros. De acordo co especialista, solicitamos a intervención do Servizo de Atención Temperá que prescribiu, logo dunha avaliación técnica, un botón de bambeo para ser activado con movementos laterais de cabeza, brazo articulado como soporte do botón, un rato adaptado e programas de varrido (programa Kanghoooru do Proxecto Fressa) como elemento de acceso ao ordenador.

O que nos achegou o grupo de traballo

No lado máis afectivo, o mellor do proxecto é o claro progreso que observamos na aprendizaxe da alumna, así como as repercusións tan favorables nos compañeiros, ao empregar un material interesante e útil noutros grupos. O resultado máis positivo, referente á formación do profesorado, é o feito de adquirir unha cultura organizativa na que quedan establecidos momentos para a reflexión.

A posta en práctica de procesos de avaliación deunos a ocasión de aprobar por consenso unha filosofía de

traballo coherente, nun tema tan importante como é a resposta á diversidade, que hoxe temos xa reflectido no PEC. Fomentouse a relación social entre o profesorado pertencente ao grupo, a iniciativa cara á mellora de estratexias cooperativas e a busca de novos medios de traballo para desenvolver os contidos. Isto funcionou de tal modo, que solicitamos un Plan de formación en centro que estamos a levar a cabo neste momento, e se antes eramos nove, agora somos dezaioito. É máis que evidente que Nerea supuxo e supón un gran reto que posibilitou a realidade presente arestora nesta escola.

Bibliografía

CARDONA M., GALLARDO JAUREGUI, M.^a e SALVADOR LÓPEZ, M.ª L. (2001) *Adaptemos la escuela. Orientaciones ante la discapacidad motórica*. Málaga, Aljibe.

ECHEITA, G. (2006) *Educación para la inclusión o educación sin exclusiones*. Madrid, Narcea.

GALLARDO JAUREGUI, M.ª V. e SALVADOR LÓPEZ, M.ª L. (1994) *Discapacidad Motórica. Aspectos psicoevolutivos y educativos*. Málaga, Aljibe.

CENTRO DE RECURSOS DE EDUCACIÓN ESPECIAL DE NAVARRA (CREENA: equipo de Motóricos) (2000) *Necesidades Educativas Especiales: Alumnado con Discapacidad Motórica*. Pamplona, Goberno de Navarra. Dispoñible en Internet.

XUNTA DE GALICIA. *Alumnado con discapacidade motora. Orientacións e respostas educativas*. Dispoñible en Internet.

www.edu.xunta.es

A emoción de aprender

Nerea quería escribir e pintar soa, sen axuda, pero como conseguilo se dependía para todo dos demais? O momento máis emotivo chega cando, cun adaptador e tras mil intentos, consegue facer a primeira ficha ao mesmo tempo que os outros rapaces e rapazas. Tamén se amosa feliz rodeada dos seus compañeiros e accionando un pulsador adaptado para pasar as páxinas dos contos de Power Point, preparados especialmente para que poida participar nas tarefas da clase. O mesmo fai ante o encerado dixital, incluso neste caso chega a despistarse, talvez intencionadamente, para que o resto lle reclame unha acción que permita avanzar na actividade. Os compañeiros ínstana para que o faga. Kevin, sentado ao pé dela, ante o mínimo atraso, ordénalle: "dálle, dálle". Por unha vez Nerea era importante, sobre todo, naqueles momentos nos que todos dependían dela.

Máis información

<http://centros.edu.xunta.es/ceip-demeanhoascovas/>

Forman o grupo de traballo do CEIP As Covas, Meaño*

Nome e apelidos	Nivel e ciclo	Especialidade
Raquel Vilanova de la Torre	infantil - primaria	Relixión
José Manuel Sánchez Moure	educación infantil - 4 anos	Educación Infantil
María José Gayoso Río	educación infantil - 5 anos	Educación Infantil
José Manuel Vales Lozano	4º educación primaria	Primaria
María Areán Fernández	infantil - primaria	Pedagogía Terapéutica
Laura Iglesia Vila	infantil - primaria	Audiovisual e Linguaxe
Alberto Giadanes Abel	infantil - primaria	Música
Roser Villar Moreno	1º educación primaria	Primaria
M.ª Carmen Ameijeiras Recuero	2º educación primaria	Primaria
Pedro Alberto Padín Solla	educación primaria	Primaria
Isabel Seijas Santamaría	Coidadora	
Alia Fernández	DUE	

Os cambios de postura que precisa Nerea apróveitanse para realizar actividades nas que participa toda a clase

